

SENIOR

Biuletyn informacyjny Wielkopolskiej Rady Kregów Starszyny Harcerskiej i Seniorów

60-480 Poznań, ul. Wilków Morskich 23/25 tel. 503 695 023, e-mail: seniorzy@zhp.wlkp.pl

NUMER 236 (12) 2025

GRUDZIEŃ 2025

Urastaj mi, powracaj cieniu domu
dalekiego
I ty choinko pod oknem świetlista.
Łzo czysta skryta u oka dziś mojego.
Raduj się, wesel mi się jeszcze
Dziecinne moje Boże Narodzenie...
Po calutkim choćbym szukał świcie
Nie wypatrzę gwiazdki tak
pierwszej,
Nie napotkam pasterzy
weselszych....

Leszek Długosz

**Świąt radosnych i wzruszających jak w dzieciństwie
życzy Prezydium WR KSHiS**

1. RELACJE

W VII Marszu Pamięci w Lasach Palędzko-Zakrzewskich, który odbył się 13.10.2025 r. udział wzięli m.in. seniorzy ZHP – hm. Gabriela Jaskulska, hm. Barbara Król, pwd. Maria Wielebska, pwd. Zdzisław Firlej i druh Leszek Dąbrowski, który dowiózł nas na miejsce. O marszu poinformowała nas druhna Maria Wielebska, która jak co roku

posprzątała i zadbała o wystrój mogiły harcerskiej.

Celem marszu było upamiętnienie Wielkopolan zamordowanych w tych lasach przez Niemców w latach 1939-1942. Śmierć z rąk oprawców – funkcjonariuszy Einsatzgruppe VI i poznańskiego gestapo – ponieśli wówczas wybitni obywatele II Rzeczypospolitej, w dużej części więźniowie Fortu VII w Poznaniu. Ustalono, że w tych lasach mogło zginąć od 4500 do nawet kilkunastu tysięcy Polaków. Uroczystości rozpoczęły się przy pomniku w Kwaterze Studentów Uczelni Poznańskich, gdzie przybyłych uczestników przywitała Zofia Dobrowolska, inicjatorka Marszów Pamięci i prof. Lechosław Dworak, który przybliżył zgromadzonym historię powstania tego pomnika. Złożono kwiaty i znicze – w imieniu wyczytanych seniorów ZHP znicz postawił druh Leszek Dąbrowski. Następnie w kolumnie marszowej uczestnicy przeszli do Kwatery Siedmiu Grobów. Podczas marszu pracownik IPN w Poznaniu Tomasz Cieślak przybliżył zebrany historię i mechanizm tych zbrodni, okoliczności zacierania przez Niemców w 1944 r. śladów zbrodni oraz losy bezpośrednich i pośrednich sprawców. Marsz był jak dla seniorów dość długi – ok. 5 km. Główne uroczystości z udziałem kompanii honorowej i orkiestry Wojska Polskiego poprzedzone zostały uroczystą mszą św.

odprawioną przez bp. Zdzisława Fortuniaka. Odbyły się one przy Kwaterze Siedmiu Grobów. Oprawę muzyczną zapewnił Chór Bel Canto. Podczas oficjalnej części uroczystości głos zabrali m.in. prezes Stowarzyszenia Miłośników Dopiewca „Sami Swoi” Zofia Dobrowolska, w imieniu Prezydenta

RP dr. Karola Nawrockiego – Piotr Głowacki, doradca Prezydenta RP, w imieniu Wojewody Wielkopolskiej Agaty Sobczyk – Bartosz Biegała, a ponadto wielu przedstawicieli samorządu i innych instytucji. Podczas uroczystości Piotr Głowacki przekazał w imieniu Prezydenta RP dr. Karola Nawrockiego na ręce Zofii Dobrowolskiej flagę Rzeczypospolitej Polskiej. Odczytany został także Apel Pamięci, a kompania reprezentacyjna oddała trzy salwy honorowe. Oficjalne delegacje oraz zaproszeni goście złożyli przy pomniku kwiaty i zapalili znicze. Na zakończenie wszyscy poczęstowani zostali grochówką, chlebem ze smalcem i ciastem oraz kawą i herbatą. Na przyszłość wiemy, że niedomagający druhowie mogą dojechać do obu miejsc uroczystości samochodem lub gminnym busem.

/Leszek Dąbrowski – KSH OWAR Poznań/

13 października br. odbyła się uroczysta zbiórka IKS DZIEWIĄTACY w Poznaniu

z udziałem Komendantki Hufca Poznań Wilda – hm. Olgi Wenks Urbańskiej. Dziesięcioro instruktorów Kręgu otrzymało z jej rąk Listy Gratulacyjne opisujące indywidualny przebieg służby harcerskiej każdego z nich i zawierające życzenia zdrowia i pogody ducha (na fot. phm. Jolanta Zandecka i phm. Marian Szymkiewicz).

Gromkim „brawo, brawissimo...”

podziękowaliśmy

za tę niespodziankę. Przy dźwiękach gitary drużny Doroty rozległy się radosne harcerskie piosenki, poczęstunek smakował wyśmienicie. Spotkanie zakończyło się braterskim kręgiem.

/phm. Jolanta Zandecka – IKS Dziewiątacy Poznań/

Spotkanie komisji historycznych w Pucku. W dniach 17–19

października 2025 r. w Pucku odbyło się spotkanie chorągwanianych i hufcowych komisji historycznych z całej Polski, zorganizowane przez Muzeum Harcerstwa w Warszawie. **Komisję Historyczną Chorągwi Wielkopolskiej ZHP reprezentowali: przewodniczący phm. Marek Mikołajczyk, zastępca przewodniczącego hm. Wawrzyniec Wierzejewski oraz phm. Piotr Pers.** Uczestnicy spotkania zostali zakwaterowani w pięknym Harcerskim Ośrodku Morskim, położonym tuż nad

Zatoką Pucką. Ponieważ dotarliśmy na miejsce dość wcześnie, mieliśmy jeszcze czas, by udać się do miejscowej restauracji na molo i zjeść rybę oraz zupę rybną podawaną w kociołku. Niestety pogoda tego dnia nie sprzyjała – padał silny deszcz, a wiatr był bardzo porywisty. Jeszcze w piątkowy wieczór odbyło się spotkanie organizacyjne. Uroczystego rozpalenia symbolicznego świeczowiska dokonali:

hm. Bogdan Radys, dyrektor Muzeum Harcerstwa phm. Paweł Bezak oraz komendant Harcerskiego Ośrodka Morskiego w Pucku hm. Sławomir Dębicki. Następnie uczestnicy odśpiewali Modlitwę harcerską i minutą ciszy uczcili pamięć zmarłych druhów. W dalszej części wieczoru dh. Ludwika Dębicka

przybliżyła działalność puckich harcerzy-żeglarzy, a na koniec hm. Bogdan Radys wręczył złotą lilijkę komendantowi ośrodka hm. Sławomirowi Dębickiemu. Na sobotę hm. Bogdan Radys przygotował wycieczkę. Pierwszym jej punktem była Piaśnica – miejsce kaźni, gdzie w okolicznych lasach podczas II wojny światowej Niemcy zamordowali około 12 tysięcy ludzi, w tym wielu Polaków, także dzieci. Pamięć pomordowanych uczciliśmy modlitwą i chwilą ciszy. Następnie udaliśmy się do Żarnowca, gdzie planowano budowę pierwszej w Polsce elektrowni jądrowej. Ostatecznie powstała tam jedna z największych w kraju elektrowni szczytowo-pompowych, wykorzystująca spiętrzone wody Jeziora Żarnowieckiego. Kolejnym etapem była wizyta w opactwie benedyktynek, które zwiedziliśmy wraz z s. Justyną. Chętni mogli odwiedzić klasztorny sklepik i zakupić różne wyroby, m.in. przepyszne ciasteczka. Później udaliśmy się do pałacu w Krokowej, należącego niegdyś do rodu von Krockow (Krokowskich), gdzie czekała na nas kawa i ciasto.

Warto wspomnieć, że pierwsza wzmianka o tym rodzie pochodzi z 1285 r. Po odzyskaniu przez Polskę dostępu do morza w 1920 r. rodzina von Krockow przyjęła obywatelstwo polskie. W 1939 r. Reinhold von Krockow walczył w kampanii wrześniowej jako oficer Wojska Polskiego, a następnie został wcielony do Wehrmachtu, w którym od początku wojny służyli jego bracia – Heinrich i Ulrich. Po powrocie do

Domu Żeglarza zjedliśmy obiad, po którym rozpoczęła się sesja robocza. Wysłuchaliśmy wystąpienia na temat zabezpieczania zbiorów harcerskich, po czym przedstawiciele poszczególnych komisji omówili swoją działalność w minionym roku. W imieniu naszej komisji głos zabrał phm. Marek Mikołajczyk, który opowiedział o nowo wydanej książce „Harcerstwo w Wielkopolsce w czasach PRL”. Wystąpiła także przewodnicząca Komisji Historycznej Hufca

Poznań-Wilda phm. Marta Włodarczyk-Rybacka, przybliżając działalność swojej komisji i prezentując jej młodych członków. Obrady zakończyliśmy po godzinie 22. W niedzielę rano część uczestników udała się na mszę świętą. Po śniadaniu odbyło się spotkanie podsumowujące obrady. Następnie mieliśmy jeszcze czas na krótki spacer po porcie. Tym razem pogoda dopisała. Duże wrażenie zrobił na nas pomnik generała Józefa Hallera, upamiętniający zaślubiny Polski z morzem. Zainteresowanie wzbudziła także ławeczka, która po naciśnięciu przycisku odtwarzała pieśni patriotyczne. Po obiedzie udaliśmy się na dworzec, skąd wyruszyliśmy do Gdyni, a następnie do Poznania, do którego dotarliśmy wieczorem. Nasz udział w spotkaniu komisji historycznych oceniamy jako bardzo owocny i z pewnością chętnie weźmiemy udział w kolejnym. Niewykluczone, że przyszłoroczne obrady odbędą się w Szczecinie. /phm. Piotr Pers – Kom. Historyczna Chor. Wilkp./

Dnia 18 października br. spotkaliśmy się w Poznaniu na cmentarzu przy ul. Nowina.

Oprowadziła nas po nim ciekawie opowiadając o spoczywających tu osobach członkini KSH OWAR, przewodniczka PTTK druha Grażyna Arasimowicz. Spacer po tej założonej w 1905 r. nekropolii rozpoczęliśmy przy Pomniku Wdzięczności ufundowanym ku czci poległych w czasie I wojny światowej, powstania wielkopolskiego i wojny bolszewickiej w 1920 roku, przez Komitet Towarzystw Dzielnicy Jeżyckiej. Zaraz za nim znajduje się najbardziej znany z grobów na tym cmentarzu – grób Jana Kulczyka zmarłego niespodziewanie 29 lipca 2015 r. w

wiekui 65 lat. Najbogatszy wówczas Polak został pochowany w grobowcu swojego ojca na cmentarzu przy ul. Nowina na poznańskich Jeżycach. Grobowiec ozdabiają dwie rzeźby autorstwa Igora Mitoraja, przez co jest to najbardziej charakterystyczna mogiła na

cmentarzu. Druha Grażyna opowiedziała nam o spoczywających tu osobach, a także innych, które znalazły miejsce spoczynku na Nowinie - m.in. o Henryku Abbe (1920-2003) - aktorze teatralnym i filmowym, Wandzie Błęńskiej (1911-2014) - lekarce, misjonarce w Ugandzie, Henryku Czapczyk (1922-2010) - piłkarzu, trenerze, Bohdanie Gruchmanie (1928-2021) - rektorze Akademii Ekonomicznej w Poznaniu, Stefanie Krajewskim (1940-2017), współtwórcy poznańskich koziołków, Czesławie Łuczaku (1922-2002) - rektorze Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza 1965-1972, czy Sylwesterze Pajzdarskim (1876-1953) – architekcie. Zwróciła nam też uwagę na swoistą „modę” w tworzeniu nagrobków – na secesyjne obramowania niektórych, wykonane tak jak

brama cmentarna, na nagrobki w tym stylu, potem modernistyczne, w formie kolumn itd. Druhny „odwiedziły też” leżących tu harcerzy i znajomych zapalając znicze na ich grobach. To samo uczyniły na grobach pierwszych ofiar II wojny światowej, które zginęły w wyniku bombardowania Poznania 1 września 1939r. Zwiedzanie tego cmentarza mimo wietrznej pogody było bardzo ciekawe, a podczas niego towarzyszyły nam smutne anioły.....

/uczestniczki wydarzenia/

URZĄD MARSZAŁKOWSKI
WOJEWÓDZTWA WIELKOPOLSKIEGO

Dnia 21 października w Wielkopolskim Urzędzie Wojewódzkim w Poznaniu uroczście otwarto wystawę poświęconą śp. mjr. hm. Zenonowi Wechmannowi - weteranowi,

więźniowi politycznemu okresu stalinowskiego, wieloletniemu Przewodniczącemu Wojewódzkiej Rady Kombatanckiej oraz Prezesowi Wielkopolskiego Oddziału Związku Więźniów Politycznych Okresu Stalinowskiego, który odszedł na Wieczną Wartę 21 maja 2024 r. Druh Zenek był niezastąpiony w kultywowaniu pamięci o tych, którzy

walczyli o wolność. Zawsze obecny na uroczystościach patriotycznych, także tych organizowanych przez nas, przez Samorząd Województwa Wielkopolskiego. Człowiek o wielkim sercu, niezwykle skromności i nieugiętym duchu. Wzór dla młodego pokolenia. Hm. Wechmann był członkiem KSH PIĄTACY w Poznaniu, corocznie z Jego inicjatywy odprawiana była msza św. w rocznice Akcji pod Arsenalem, a po niej harcerze z wszystkich grup wiekowych brali udział w kominku poświęconym temu wydarzeniu. W wernisażu wystawy uczestniczyli

Wojewoda Wielkopolska, Marszałek Województwa Wielkopolskiego, Dyrektor Instytutu Pamięci Narodowej w Poznaniu, harcerska młodzież i seniorzy, a także przedstawiciele środowiska kombatanckiego, w tym członkowie Wojewódzkiej Rady Kombatanckiej.

Druh Zenek oprócz wielu orderów i medali otrzymał również na Ogólnopolskim Złazie Seniorów ZHP we Fromborku w 2023r. „Złotą Lilijkę Seniora.”

/na podstawie tekstu Urzędu Wojewódzkiego w Poznaniu, fot. ze st. Urzędu/

Pamięć o Powstańcach Wielkopolskich – Członkowie KSH „Historycy” w Poznaniu - hm. Marian Derda wraz z żoną Alicją i phm.

Piotrem Persem od ubiegłego roku opiekują się zapomnianym grobem Powstańca Wielkopolskiego śp. Wojciecha Nowackiego odwiedzając go co dwa miesiące, kiedy to dokonują porządku na grobie. W tym roku **29 października 2025** r. hm. Marian Derda odebrał z Warsztatów Szkolnych Zespołu Szkół Budowlano – Drzewnych drewnianą obudowę grobu, którą Warsztaty wykonały w ramach współpracy z Komisją Historyczną Chorągwi Wlkp ZHP. Warsztaty dokonały przewozu oraz zapewniły pomoc pracowników przy montażu obudowy na grobie. W piątek **31 października 2025** r. hm. Marian Derda i phm. Piotr Pers złożyli na grobie znicze pamięci oraz wianek z państwowymi symbolami, a 08 listopada wraz z Alicją Derdą na grobie tym wykonali szereg prac kosmetycznych z zawieszeniem imiennej tabliczki oraz symbolu powstańczego. 29 października druhowie odwiedzili ze zniczami groby byłych Komendantów Hufca Poznań Grunwald hm. Waldemara Kaczmarka i hm. Pawła Napieralskiego.

/hm. Marian Derda – Kom. Historyczna Chor. Wlkp./

2 listopada – w Dzień Zaduszny odbył się na Polanie Harcerskiej na Malcie jak co roku Apel Pamięci przygotowany przez harcerzy Hufca Poznań Nowe Miasto.

Do Apelu wezwani zostali założyciele harcerstwa polskiego, harcerstwa w Poznaniu i Wielkopolsce, harcerze polegli w Powstaniu Wielkopolskim, podczas II wojny światowej, pomordowani w obozach koncentracyjnych, a także wszyscy polegli i zmarli harcerze i harcerki. Po Apelu i wystąpieniu komendantki Hufca phm. Dominiki Biernackiej ustawiono (w tym delegacje seniorów) znicze pod Pomnikiem Harcerzy, wpisano się do książki pamiątkowej i zrobiono sobie wspólne zdjęcie. Druhny z Komendy Hufca pojechały później do kościoła na os. Rusa w

Poznaniu, gdzie zapaliły znicz pod głazem – Pomnikiem Harcerzy na Malcie od 1978 r. do czasu postawienia tam nowego pomnika. Obecnie głaz poświęcony jest św. Janowi Pawłowi II, a na jego boku znajduje się tabliczka o dawnym jego przeznaczeniu. */Leszek Dąbrowski – KSH OWAR Poznań/*

3.11.2025 - Kolejna zbiórka kręgu na cmentarzu komunalnym. Dziś czternastoosobowa osobowa grupa członków KSH „Wiarusy” z Wrześni

odwiedziła groby instruktorów, którzy odeszli na „Wieczną Wartę”. Każdemu zapaliliśmy znicz z lilijką i zaśpiewaliśmy piosenkę, którą za życia najbardziej lubił. Wspominaliśmy ich wkład pracy w rozwój harcerstwa na ziemi wrzesińskiej i opowiadaliśmy anegdoty obozowe z ich udziałem. Po spacerze na cmentarzu rozgrzaliśmy się gorącą herbatą w Pałacu na Opieszynie.

/hm. Anna Paluszak – KSH „Wiarusy”, fot. Danuta Słomian/

My o Nich pamiętamy – Jak co roku, tak i w tym odwiedziliśmy naszych przyjaciół, którzy odeszli na Wieczną Wartę. Byliśmy na cmentarzach poznańskich – przy ulicy Lutyckiej, Wojciechowskiego, Nowina oraz na Junikowie, Miłostowie,

a także na Podolanach. Na grobach zostawiliśmy nasze „wizytówki” oraz zapaliliśmy znicze. Pogoda dopisywała i wracaliśmy do domów z poczuciem dobrze spełnionego obowiązku.

/Anna Kuźma – KSH Szóstacy Poznań/

Tak jak i członkowie innych Kręgów – i my – członkowie **KSH OWAR Poznań** nie tylko w listopadzie bywamy na grobach naszych zmarłych Druhen i Druhów. Wśród nich są i najbliższe osoby z naszych rodzin, bo często do OWARU należały małżeństwa, rodzeństwa... Teraz niestety ich już nie ma wśród nas, ale często ich wspominamy. W miarę potrzeby i możliwości dbamy o czystość nagrobków, zapalamy znicze z naszymi symbolami oraz symbolami WR KSHiS. W rozmowach wspominamy różne wesołe i smutne sytuacje z życia Kręgu i innych wydarzeń, w których Ci co odeszli brali udział. Ponieważ wszyscy seniorzy w Wielkopolsce, a także w innych Chorągwiach najlepiej znali śp. hm. Pawła Napieralskiego – tu dołączamy fot. z wizyty u Niego wraz z druhem z IKS Dziewiątacy.

/uczestnicy/

Drużynowa 46 PDH działającej przy SP 46 w Poznaniu – os. Warszawskie, pwd. Agata Jankowska zaprosiła seniorów Hufca Poznań Nowe Miasto na „harcerskie śpiewanki”.

Przedstawiciele obu Kręgów Seniorów – OWAR oraz „10 PDH i Wiarusy” chętnie skorzystali dnia **4 listopada** z zaproszenia i wraz z młodymi harcerzami po zapaleniu świecowiska pośpiewali piosenki dawne i nowsze, do których akompaniowało na gitarach troje członków drużyny. Były też płąsy nowe i stare – a te przypomniła seniorka phm. Elżbieta Żymałkowska -Lik. Drużynowa Agata w swej gawędzie przypomniła postać śp.

hm. Włodzimierza Michałaka, który 46 PDH reaktywował i doprowadził do nadania jej im. Rotmistrza Witolda Pileckiego. Drużna Agata od początku należała do tej drużyny, a obecnie jej „szefuje”. Druh Włodek po przekazaniu drużyny w młodsze ręce został członkiem KSH OWAR. Tak się złożyło, że w dniu spotkania swoje urodziny obchodziła phm. Weronika Ciągło – obecnie drużynowa zuchów (poprzednio 46 PDH), która po swojej

zbiórce również się zjawiała na „śpiewankach” – i to z torbą cukierków. Powitano ją serdecznie – śpiewem „Sto lat” i kwiatami od seniorów.

Trzeba jeszcze dodać, że komendant Kręgu „10

PDH i Wiarusy phm. Andrzej Lik wraz z żoną Elżbietą wręczyli drużnie Agacie kilka śpiewników dawnej drużyny ze Śródki z płytami z nagraniem piosenek, zaś OWAROWCY przekazali dla druhów 46 PDH pudełko ciastek i cukierki. Braterski krąg złączył druhów wszystkich pokoleń. Umówiliśmy się na następne wspólne spotkanie.

/hm. Urszula Kocikowska – KSH OWAR Poznań/

6 listopada 2025 r. KSHiS Płomienie brał udział w spotkaniu seniorów na

wspólnych posiłkach organizowanych przez Koło Gospodyń Wiejskich we współpracy z Fundacją Biedronki z cyklu „Danie wspólnych chwil”. Było to spotkanie zatytułowane „Z harcerską nutą w tle”. Poza „Płomieniami” w spotkaniu brali udział członkowie zespołu Retro Cafe i inni seniorzy. Przy dźwiękach akompaniamentu phm. Henia Weredy śpiewaliśmy wspólnie znane harcerskie piosenki, wspominaliśmy chwile spędzone na harcerskich szlakach, a gospodynie spotkania z KGW z Czerwonaka przygotowały dla nas wspaniałą ucztę przy pięknie zastawionych stołach. Różnorodne ciasta do kawy i herbaty oraz sałatki i hot dogi (wszystko z Biedronki) wykonane przez gospodynie były przepyszne. Spotkanie zakończyliśmy wspólnym harcerskim kręgiem.

/hm. Gabriela Jaskulska – KSHiS Płomienie - Czerwonak/

11 listopada. Jak co roku

KSHiS „Płomienie” liczną grupą brał udział w uroczystościach związanych z obchodami 107 rocznicy odzyskania przez Polskę niepodległości. Uczestniczyliśmy w uroczystej mszy za ojczyznę w kościele w Czerwonaku, następnie przemaszerowaliśmy pod „pomnik poległych i pomordowanych za wolność tej ziemi” gdzie odbyły się oficjalne uroczystości. Po wystąpieniach gospodarzy Gminy i gości nastąpiło złożenie kwiatów i zniczy pod pomnikiem.

/hm. Gabriela Jaskulska – KSHiS Płomienie - Czerwonak/

11 listopada 2025 - Pomnik ul. Szarych Szeregów. Jak co roku rada Osiedla Podolany, Szczep „Herkulesa” Podolany Strzeszyn oraz Krąg Seniorów „Szóstacy” wzięli udział w uroczystościach 107 rocznicy odzyskania Niepodległości Polski.

Uroczystości rozpoczęły się Mszą św. w kościele Matki Bożej Pocieszenia na Podolanach. Mszę sprawował Kapelan ks. pwd. Artur Wojczyński. W kazaniu ks. profesor Janusz Nawrot odwoływał się do słów św. Jana Pawła II o powinnościach Polaków dla utrzymania otrzymanej niepodległości, jako że „nic nie dane jest na wieczność, o otrzymane łaski należy dbać”. Po Mszy zebrani wierni, młodzież harcerska w asyście orkiestry, czterech „ułanów” na koniach udali się w kierunku Pomnika pomordowanych poznańskich harcerzek i harcerzy na ulicę Szarych Szeregów. Po drodze kolumna zatrzymała się pod tablicą upamiętniającą powołanie na konspiracyjnym Opatku 6 stycznia 1940 roku Grupy Szarych Szeregów Poznań-Północ. Phm. Jarosław Gendera

przedstawił krótką historię powołania i podziału na Rejony działania Grupy Szarych Szeregów Poznań - Północ. Harcerze odśpiewali Hymn ZHP. Pod Pomnikiem zgromadzenie rozpoczęło się wciągnięciem

Flagi Narodowej na maszt przy śpiewie Hymnu Państwowego. Głos zabrał ponownie dh Jarek nawiązując do słów Juliusza Słowackiego, że nasi przodkowie walczący z zaborcami ginęli i „jak kamienie rzucający na szaniec” co wykorzystał również hm. Aleksander Kamiński pisząc książkę pod tytułem „Kamienie na szaniec”. Pomnik stoi na podstawie z kamieni, które symbolizują szaniec. Głos zabrał również nasz Kapelan zwracając uwagę na pojęcie „służby harcerskiej” i powiązania tej służby z patriotyzmem. Hm. Bogusław Olejniczak zaśpiewał rzewną pieśń o Ojczyźnie.

Tradycyjnie podolańska poetka pani Anna Staśkowiak wygłosiła swój okolicznościowy wiersz.. Na koniec głos zabrał przedstawiciel Rady Osiedla Podolany pan Wacław Przybyszewski, który podziękował zebranych za udział w podniosłej uroczystości i i imieniu sponsorów Firmy PEKABEX oraz Hotelu ILONN zaprosił wszystkich do Hotelu na poczęstunek świętomarcińskim Rogalem i kawą.

/KSH Szóstacy Poznań/

Zaduszki Chorągwiane – Msza św. Kościół św. Wojciecha - 16 listopada 2025.

Listopad to miesiąc wyciszenia, świadomość przemijania, a

wszystkie te odczucia wiążą się z 1 listopada – świętem zmarłych. Harcerskie Zaduszki miały miejsce 16 listopada w kościele św. Wojciecha, na Wzgórzu św. Wojciecha w Poznaniu. Stary trzynawowy gotycki kościół, piękne witraże,

barwne malowane ściany i filary oraz złocenia ołtarza tworzyły wspaniałą atmosferę do przeżywania tej uroczystości. Mszę świętą poświęconą pamięci naszych druhen i druhow - a odeszło Ich w ostatnim roku od 1 listopada 2024 na Wieczną Wartę aż 31 osób, sprawował Kapelan Chorągwi Wielkopolskiej ZHP ks. p.wd. Artur Wojczyński. W wygłoszonej homilii przyrównał życie dobrego chrześcijanina do życia dobrego harcerza. Deklaracje życia zgodnie z przykazaniami Bożymi dla chrześcijanina tożsame są z Przykazaniami Prawa Harcerskiego i złożonego Przymierzenia Harcerskiego. Po Mszy

św. zesłaliśmy do kościelnej krypty, gdzie spoczywają doczesne szczątki wielkich Wielkopolan, między innymi Henryka Dąbrowskiego, Feliksa Nowowiejskiego, Józefa Wybickiego, Heliadora Święcickiego, Edmunda Strzeleckiego, urna z ziemią z KL Gross Rosen, gdzie został zamordowany przez hitlerowców hm. Florian Marciniak - pierwszy Naczelnik Szarych Szeregów. Oczywiście to tylko niektórzy wymienieni z grona tu spoczywających. Umieściliśmy tu zapalone dla nich znicze Chorągwi Wlkp. Po zwiedzaniu Krypty, którą można nazwać poznańską Skalką poszliśmy ze zniczami na teren cmentarza zasłużonych Wielkopolan - i znowu wymienię tylko niektóre z nazwisk: Cyryl Ratajski, Stanisław Mikołajczyk, Hipolit Cegielski, Wincenty Wierzejewski współtwórca wielkopolskiego harcerstwa i wielu innych. W tym wydarzeniu - Mszy św., zwiedzaniu kościelnej Krypty i Cmentarza Zasłużonych Wielkopolan wzięło udział tylko dwudziestu jeden seniorów, brak było młodzieży. Smutne to, że my odchodzimy a młodzi nie garną się do poznawania historii swoich przodków.

/phm. Jarosław Gendera - KSH Szóstacy Poznań/

Gniezno – msza św. w intencji zmarłych seniorów harcerskich.

Tradycyjnie w trzecią niedzielę listopada, w tym roku przypadło to **16 listopada**, sprawowana była msza św., w której obok harcerskiej młodzieży uczestniczyli przedstawiciele Kregów z Poznania, Wągrowca, Janowca Wielkopolskiego, Mogilna, Słupcy, Konina, Trzemeszna i Gniezna. We Mszy św., odprawionej w kaplicy Centrum Edukacyjno-Formacyjnego (d. Prymasowskie Wyższe Seminarium Duchowne), celebrowanej przez kapelana gnieźnieńskiego harcerstwa księdza przewodnika Wojciecha Orzechowskiego modlono się w intencji harcerskich seniorów, którzy w mijającym roku

odeszli na wieczną wartę: hm. Zbigniewa Pilarczyka, hm. Włodzimierza Warchalewkiego (Poznań), hm. Urszuli Chraplak (Wągrowiec), pwd. Jerzego Karczewskiego (Trzemeszno), hm. Grzegorza Czerniaka (Słupca), hm. Mariana Webera (Mogilno), hm. Bogumiły Górniak (Gniezno). Po mszy seniorzy udali się na spotkanie do stołówki CE-F.

/hm. Stawomir Sekulski KSH Bezimienni Gniezno, Maciej Sekulski (zdjęcie)/

2. HISTORIA

Powstanie wielkopolskie nie miało nic wspólnego z romantycznym zrywem. Walka była dobrze zaplanowana.

Powstanie wielkopolskie pozostaje w polskiej historii zrywem, który zakończył się pełnym sukcesem. Zwycięstwo było rezultatem zbiegu trzech czynników: przygotowania, wycucia czasu oraz skuteczności w działaniu. Swoim triumfem, Wielkopolanie udowodnili, że pragmatyzm, dyscyplina i dalekowzroczna praca u podstaw mogą stać się najskuteczniejszą bronią w walce o niepodległość. Kiedy wybuchło powstanie wielkopolskie? Jak przebiegało? Na te i inne pytania odpowiadamy poniżej.

I wojna światowa właśnie się zakończyła. Wieczorem 26 grudnia 1918 roku, do Poznania przybył Ignacy Jan Paderewski. Jego wizyta stała się iskrą, która rozpałała tłący się od dawna ogień. Powstanie wielkopolskie, które wybuchło niespełna dobę później, nie było romantycznym zrywem, a precyzyjnie skalkulowaną, doskonale zorganizowaną i ostatecznie zwycięską insurekcją, jedną z niewielu w historii Polski. Sukces Wielkopolan był kulminacją ponad stuletniej walki, prowadzonej nie tylko na polach bitew, ale także w sferze gospodarki, edukacji i świadomości narodowej.

Dlaczego Wielkopolska chwyciła za broń? Po rozbiorach Polski, a zwłaszcza po zjednoczeniu Niemiec w 1871 roku, Polacy w zaborze pruskim zostali poddani systematycznej i bezwzględnej polityce germanizacyjnej. Jej celem było całkowite wynarodowienie i wchłonięcie polskich ziem przez II Rzeszę. Działania te, prowadzone z żelazną konsekwencją przez kanclerza Ottona von Bismarcka, przybierały różne formy. Szczególnie dotkliwy okazał się Kulturkampf (walka o kulturę), oficjalnie skierowany przeciwko Kościołowi katolickiemu, ale w praktyce wymierzony w polskość. Władze pruskie dążyły do wyrugowania języka polskiego ze szkół, urzędów i życia publicznego, a także do przejęcia kontroli nad kształceniem i nominacjami księży. Germanizowano nazwy miejscowości, ulic, a nawet nazwiska. Równie dotkliwa była presja ekonomiczna. W 1885 roku rozpoczęto tzw. rugi pruskie – masowe wysiedlenia ponad 25 tysięcy Polaków, którzy nie posiadali obywatelstwa pruskiego, głównie

robotników sezonowych i rzemieślników. Rok później, w 1886 roku, powołano Komisję Kolonizacyjną, której zadaniem był wykup ziemi z rąk polskich i osiedlanie na niej niemieckich kolonistów. Działania te wspierała propagandowo organizacja Hakata, która promowała niemiecką wyższość kulturową.

Praca stała się bronią. Systematyczna presja miała złamać polskiego ducha. Jak na ironię, wywołała odwrotny skutek. W odpowiedzi na wrogie działania, Wielkopolanie stworzyli unikatową strategię oporu, która stała się fundamentem przyszłego zwycięstwa – przyjęli strategię „pracy organicznej”. Pod tym pojęciem krył się aktywny program wzmocnienia narodu od podstaw, oparty na postrzeganiu społeczeństwa jako żywego organizmu, w którym siła każdej części jest niezbędna dla przetrwania całości. Zamiast chwytać za broń, skupili się na budowaniu siły ekonomicznej i intelektualnej. Tworzyli gęstą sieć polskich banków, kółek rolniczych i towarzystw przemysłowych. Równolegle działały organizacje takie jak Towarzystwo Gimnastyczne „Sokół”, które pod pozorem krzewienia sportu prowadziło szkolenie wojskowe. Ta wielopokoleniowa praca stworzyła społeczeństwo zamożne, zdyscyplinowane i świadome swojej tożsamości. Gdy padły pierwsze strzały, istniejące struktury niemal natychmiast przekształciły się w załączki administracji cywilnej i wojskowej, co było bezpośrednim rezultatem dekad inwestycji w kapitał społeczny.

Iskra, która wznieciła płomień. Solidnie przygotowane społeczeństwo potrzebowało jeszcze „wyzwalacza”, motywującego do walki. Iskłą zapalną stała się wizyta Ignacego Jana Paderewskiego w Poznaniu. 26 grudnia 1918 roku, światowej sławy artysta i orędownik niepodległości Polski przybył do stolicy Wielkopolski i zamieszkał w hotelu Bazar. Wizyta pianisty szybko zmieniła się w wielką manifestację patriotyczną. Przemówienie, które wygłosił do zgromadzonego tłumu, jeszcze bardziej podgrzało atmosferę. Zaniepokojone skalą demonstracji niemieckie władze, postanowiły zareagować siłą. 27 grudnia, przez miasto przemaszerował w prowokacyjnej paradzie 6. pułk grenadierów, zrywając polskie flagi i atakując polskie instytucje. To działanie okazało się wielkim błędem.

Od spontanicznego zrywu do regularnej armii. Około godziny 17:00 padły pierwsze strzały, a wkrótce potem zginął pierwszy powstaniec, Franciszek Ratajczak. Spontaniczne starcia błyskawicznie przerodziły się w regularną walkę. Niemcy, próbując zdusić polski entuzjazm, sami rozpoczęli powstanie, na które Wielkopolanie byli od dawna gotowi.

Pierwsze dni powstania i zmiany w dowództwie. Walki o stolicę Wielkopolski trwały zaledwie kilka dni. Już 28 grudnia powstańcy zdobyli kluczowe punkty strategiczne: Cytadelę i arsenał, zapewniając sobie dostęp do broni. Do 6 stycznia, cały Poznań znalazł się w polskich rękach. Wieści o sukcesach stały się sygnałem do działania dla całej prowincji, gdzie do walki przystąpiły m.in. Gniezno, Śrem i Wągrowiec.

28 grudnia, tymczasowym dowódcą mianowano kapitana Stanisława Taczaka. Sprawdził się w tej roli idealnie, w ciągu kilkunastu dni tworząc z luźnych oddziałów skoordynowany front. Jednak żeby stawić czoła regularnej armii niemieckiej, potrzebny był dowódca z większym doświadczeniem. Tę rolę odegrał generał Józef Dowbor-Muśnicki, który oficjalnie objął dowództwo 16 stycznia 1919 roku. Nowy wódz wprowadził żelazną dyscyplinę i ogłosił przymusowy pobór, profesjonalizując siły powstańcze.

Walki na prowincji. Po opanowaniu Poznania, ciężar walk przeniósł się na prowincję. Na froncie północnym toczyły się zacięte boje o kontrolę nad liniami kolejowymi. Powstańcy odnieśli ważne sukcesy, wyzwalając Inowrocław i Szubin. Szczególnie krwawy przebieg miały walki o Chodzież. Z kolei na froncie południowym i zachodnim, starcia miały charakter bardziej pozycyjny, tocząc się w rejonie Leszna, Rawicza i Zbąszynia.

Zdobycie Ławicy. Jedną z najbardziej spektakularnych akcji było zdobycie niemieckiego lotniska w Ławicy. 6 stycznia 1919 roku, w ręce powstańców wpadło kilkadziesiąt sprawnych samolotów i magazyny z setkami kolejnych maszyn w częściach. Wartość przejętego sprzętu oszacowano na 160-200 milionów marek, co było największą wojenną zdobyczą w historii polskiego oręża i stało się symbolicznym aktem narodzin polskiego lotnictwa.

Zwycięstwo nie byłoby możliwe bez masowego zaangażowania całego społeczeństwa. Ogromną rolę odegrały kobiety, działające w służbach sanitarnych, łączności i zaopatrzeniu, i kolejarze, którzy zapewnili sprawny transport wojsk.

Koniec walk. 16 lutego 1919 roku w Trewirze podpisany został układ, na mocy którego rozejm między państwami ententy a Niemcami został przedłużony. Dzięki sukcesom powstańców i dyplomacji

Paderewskiego, na kategoryczne żądanie francuskiego marszałka Ferdynanda Focha do tekstu rozejmu wpisano punkt nakazujący Niemcom zaprzestanie walk w Wielkopolsce. Był to dyplomatyczny przełom. Rozejm w Trewirze formalnie zakończył główną fazę walk, ale co najważniejsze – umiędzynarodowił konflikt. Armia Wielkopolska została de facto uznana za siłę sojuszniczą, a sprawa przynależności regionu przestała być wewnętrznym problemem Niemiec. Ostateczne decyzje dotyczące granic odrodzonej Polski miały zapaść podczas konferencji pokojowej w Paryżu. Zwycięskie powstanie miało tu decydujące znaczenie. Wyzwalając niemal całą prowincję, Wielkopolanie przedstawili aliantom dokonany fakt, którego polityczne zignorowanie było praktycznie niemożliwe.

Wpływ zwycięstwa na postanowienia traktatu wersalskiego. Sukces militarny był najdobitniejszym dowodem na wolę miejscowej ludności do przyłączenia się do Polski, co wzmocniło pozycję negocjacyjną polskiej delegacji. Argumenty historyczne i etniczne zostały poparte siłą militarną i sprawną administracją, działającą na wyzwolonych terenach. W rezultacie, postanowienia traktatu wersalskiego z 28 czerwca 1919 roku w dużej mierze usankcjonowały zdobycze powstańcze, przyznając Rzeczypospolitej niemal całą Wielkopolskę.

Solidne wzmocnienie dla fundamentów II Rzeczypospolitej. Włączenie Wielkopolski do granic Rzeczypospolitej okazało się ogromnym wzmocnieniem dla odradzającego się państwa. Armia Wielkopolska, licząca w szczytowym momencie ponad 100 tys. doskonale wyszkolonych i wyposażonych żołnierzy, stała się jedną z najlepszych i najnowocześniejszych formacji Wojska Polskiego. Jej weterani odegrali kluczową rolę w późniejszych walkach o granice. Także w kontekście gospodarczym przyłączenie jednego z najbogatszych regionów dawnego zaboru pruskiego okazało się bezcenne. Nowe państwo zyskało nowoczesne rolnictwo i przemysł. /autor red. Artur Białek/

MUZEUM MARTYROLOGII WIELKOPOLAN
FORT VII
ODDZIAŁ WIELKOPOLSKIEGO MUZEUM
NIEPODLEGŁOŚCI

86 lat temu rozpoczęła się w Poznaniu systematyczna

akcja wywłaszczania i wysiedlania ludności polskiej. W niedzielę rano - 5 listopada 1939 r. - do nowo utworzonego obozu na Główniej przewieziono pierwszych 217 Polaków, a 7 listopada kolejnych 439.

Kierujący akcją Arthur Greiser w swoich planach przewidywał, że w przeciągu 10 lat uczyni z "Kraju Warty" wzorcowy region nazistowskich Niemiec, a pojęcie polskości będzie jedynie historycznym wspomnieniem. Niemcy wypędzali Polaków najczęściej wieczorami, kiedy domownicy byli w komplecie. W ciągu kilkunastu minut musieli opuścić swoje domy, pozostawiając dorobek całego życia. Zabrać mogli jedynie niewielki bagaż, trochę ubrań i żywności, oraz niezbędne dokumenty. Pozostawiony zaś majątek ulegał konfiskacie. Na miejsce wysiedlanych do Generalnego Gubernatorstwa Polaków sprowadzono do "Warthegau" niemieckich osadników - w większości Baltendeutschów. Przesiedlano ich głównie z krajów bałtyckich Łotwy i Estonii, a także z Besarabii, Bukowiny, Wołynia i innych części Europy.

Największy z utworzonych w Wielkopolsce obozów przesiedleńczych powstał w Poznaniu w dzielnicy Główna i działał do maja 1940 r. Przeszło przez niego ponad 33 tys. deportowanych osób. Łącznie do marca 1941 r. z województwa poznańskiego (w granicach z 1938 r.) wywieziono około 160 tys. osób, co stanowiło prawie 8% ogólnej liczby jego mieszkańców. W ramach prowadzonej akcji w latach 1939-1941 r. z ziem polskich wcielonych do

III Rzeszy wysiedlono ok. 365 tys. Polaków a kilkaset tysięcy przesiedlono w obrębie tego terytorium. (na fot. Pomnik Wypędzonych w Poznaniu)

3.KOMUNIKATY

Przypominamy, że w Poznaniu msza św. na której odbierane będzie Betlejemskie Światło Pokoju odprawiona zostanie dnia 8 grudnia o godz. 18.30 w kościele pw. Św. Wojciecha na Wzgórzu Św. Wojciecha.

Zapraszamy do licznego udziału.

Zbiórka noworoczna Wspólnoty Skulskiej rozpocznie się o godz. 10.00 dnia 10.01.2026 w Mielnicy Dużej. Koszt 50,00 od osoby. Zebrane składki prosimy przysłać do dnia 5.01.2026 na konto Hufca ZHP Konin nr 97 1090 1199 0000 0001 1906 8379 z dopiskiem „składka zadaniowa – zbiórka Wspólnoty – Krąg.....

za osób”, a imienną listę osób przywieść na zbiórkę.

Zbiórka wyborcza WR KSHiS – Druhny, druhowie – mijają już cztery lata od zbiórki, na której wybrany został obecny skład Prezydium Rady. Do komendantów Kręgów już apelowaliśmy, aby przekazali wszystkim prośbę o przemyślenie kandydatur na Przewodniczącego Rady.

Zbiórka rozpocznie się o godz. 10.00 dnia 17 stycznia 2026 r. w SP nr 84 w Poznaniu przy ulicy Św. Szczepana 3 (tam, gdzie poprzednia zbiórka).

W każdym Kręgu jeden mandat przysługuje Komendantowi, a ponadto jeden mandat przysługuje na każdą rozpoczętą dziesiątkę druhow należących do Kręgu, posiadających nr w TIPI i płacących składki, lub zaliczonych do Ns. Mimo naszych starań nie wszyscy Komendanci przysłali spisy członków Kręgu – na taki Krąg, jeśli nie otrzymamy spisu do dnia 15 grudnia br. przypadają będą 2 mandaty niezależnie od ilości członków Kręgu.

O wysokości składki za udział w Zbiórce, koncie do wpłaty oraz ilości mandatów przypadających dla poszczególnych Kręgów poinformujemy Komendantów Kręgów w osobnej informacji wysłanej mejlem.

**XXXIII Złaz Seniorów i Starszyny Harcerskiej ZHP w Płocku
3-7.09.2026 r.**

Komunikat nr 1

Czuwaj!

Przesyłam podsumowanie dotychczasowych działań ws. organizacji zjazdu seniorów.

Lokalizacja: Płock (woj. mazowieckie). • Urząd Miasta Płocka wyraził chęć i gotowość współtworzenia wydarzenia dla harcerskich seniorów. • nocleg w

akademikach i domach studenta na terenie Płocka. **Termin:** 3-7.09.2026.

Komendant zjazdu: hm. Igor Ciepielak.

Harmonogram: 3.09.2026 • zakwaterowanie, • inauguracja zjazdu,

4.09.2026 • program "kulturalny Płock" - zwiedzanie Płocka w wybranej ścieżce kultury np. literacka, filmowa, teatralna, muzyczna, malarska, • atrakcja wieczorna,

5.09.2026 • wycieczki autokarowe po mazowieckich atrakcjach turystycznych, • atrakcja wieczorna,

6.09.2026 • zwiedzanie średniowiecznego Płocka z przewodnikami z Płockiej Lokalnej Organizacji Turystycznej, • atrakcja wieczorna,

7.09.2026 - apel końcowy.

Zachęcam do podania terminu zjazdu w harcerskim kalendarzu przedsięwzięć. Pracujemy już również nad identyfikacją wizualną wydarzenia. Obecnie jesteśmy w fazie kalkulacji kosztów pobytu i wyżywienia oraz określania szczegółowych atrakcji programowych.

4.DO ZOBACZENIA PRZY INNYM OGNIU

17 września 2025 roku na Cmentarzu Junikowskim pożegnaliśmy hm. Elżbietę Wons, wieloletnią instruktorkę harcerską w drużynach działających przy Sanatorium Rehabilitacyjnym w Kiekrzu. W okresie od 1984 do 2011 roku pełniła funkcję instruktorską w Wydziale „Nieprzetartego Szlaku” Chorągwi Wielkopolskiej. Zaangażowana bez reszty w pracę drużyn NS, mądra, uczynna, zawsze dzieląca się dobrym słowem, radą, pomocą. Elu, żal ogromny, że Cię nie ma wśród nas. Odpoczywaj w pokoju.

Czuwaj! hm. Piotr Soboń

W dniu 13.10.2025 odszedł na wieczną wartę Alfred (Ferry) Partsch. Po zakończeniu swojej służby w Związku Skautów i Skautek Austrii tworzył Gildię Dorosłych Skautów Austrii, został jej przewodniczącym przez kilka kadencji. Był członkiem Komitetu Światowego ISGF, a w latach 1983 - 1985 przewodniczył Komitetowi Światowemu ISGF.

Hm. Teresa Tarkowska

W dniu 16 października 2025r. na Cmentarzu Miłostowskim w Poznaniu odprowadziliśmy na „Wieczną Wartę” Druhá Wiesławę Majchrzyk. Druhá Wiesia od początku istnienia Kręgu Starszyny Harcerskiej „10 PDH” interesowała się jego działalnością. Biorąc udział w zbiórkach, jako sympatyczka Kręgu, przypominała nam o uroczystościach patriotycznych związanych wydarzeniami w Wielkopolsce. W okresie powojennym należała do Gromady Zuchowej działającej przy 10 PDH im. Karoliny

Nieżychońskiej 2 Hufca ZHP Poznań Śródką. Na początku tego roku Druhá Wiesia złożyła deklarację o przyjęcie do **Kręgu „10 PDH i Wiarusy”** i została jego członkiem. Na wieczną wartę odprowadziła Druhá Wiesię rodzina i przyjaciele oraz członkowie Prezydium Towarzystwa Pamięci Powstania

Wielkopolskiego 1918-1919. Żegnamy Ciebie Druhno Wiesiu po harcersku „Czuwaj”. „Przy innym ogniu w inną noc do zobaczenia znów”

W imieniu KSH „10 PDH i Wiarusy” phm Elżbieta Żymałkowska – Lik

Wiesława Majchrzyk z domu Powalisz – uczestniczka Powstania Poznańskiego-Czerwiec 1956, urodziła się 28 listopada 1939 roku w Poznaniu. Jej ojciec, Stanisław Powalisz, w czasie Powstania Wielkopolskiego 1918-1919, kierował grupą skautów-gońców przy Dowództwie Głównym. Po wybuchu wojny, już 12 lutego 1940 roku, rodzina Powaliszów została osadzona w obozie Lager Glowna, a trzy dni później wysiedlona do Włoszczowej na terenie Generalnego Gubernatorstwa. Pod koniec 1940 roku osiedlili się w Międzyrzeczu Podlaskim. Do Poznania powrócili w 1945 roku. W 1956 roku Wiesława uczęszczała do Technikum Drogowego przy ul. Różanej. 28 czerwca, wraz z kolegą Pawłem, przyłączyła się do tłumu demonstrantów na ówczesnym tzw. pl. Stalina. Wraz z uczestnikami manifestacji udała się pod bramy Centralnego Więzienia przy ul. Młyńskiej oraz w rejon Jeżyc, gdzie była świadkiem istotnych wydarzeń tego dnia. Do domu wróciła pod wieczór, a wspomnienia tamtych dni towarzyszyły jej przez całe życie. Szczególną pamiątką był wpis w jej pamiętniku dokonany przez Janusza Kulasa – jednego z symboli Czerwca '56 – którego wspominała z wielką serdecznością. Po ukończeniu szkoły Wiesława Majchrzyk pracowała m.in. w zakładach Pollena-Lechia, Centra oraz w Centralnym Biurze Konstrakcyjnym. W latach 1984–1990 pełniła funkcję radnej Miasta Poznania. Jako wieloletnia członkini Towarzystwa Pamięci Powstania Wielkopolskiego 1918–1919 aktywnie działała na rzecz upamiętnienia dorobku swojego ojca. Wiesława Majchrzyk zmarła 10 października 2025 roku, w wieku 85 lat. Pozostawiła po sobie świadectwo pamięci i zaangażowania w sprawy swojego miasta oraz ojczyzny.

Kinga Przyborowska - Kierownik/kustosz Muzeum Powstania Poznańskiego - Czerwiec 1956

Z głębokim żalem przyjęliśmy wiadomość, która okryła nas smutkiem. W dniu 21 października 2025 roku w wieku 75 lat na Wieczną Wartę odszedł hm. Zbigniew Pilarczyk - profesor Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Kierownik Zakładu Historii Wojskowości Instytutu Historii Uniwersytetu im Adama Mickiewicza, instruktor Związku Harcerstwa Polskiego Chorągwi Wielkopolskiej, członek Komisji Historycznej Chorągwi Wielkopolskiej.

Do ZHP wstąpił w 1961 roku do drużyny harcerskiej we Wronkach i tam złożył Przyrzeczenie Harcerskie. Zobowiązanie Instruktorskie złożył w 1967 roku. Początkowo związany był z Hufcem ZHP Trzcianka, gdzie w Liceum Pedagogicznym prowadził drużynę harcerską. Był również członkiem Rady Hufca. W związku z rozpoczęciem nauki na UAM przeniósł się do Chorągwi Wielkopolskiej. W 1970 roku został mianowany członkiem Inspektoratu Drużyn Kulturalnych i Artystycznych przy Wydziale Drużyn Specjalnościowych, a w 1975 roku został jego szefem. Po rozwiązaniu Inspektoratu w 1985 roku został członkiem Wydziału Kultury i Promocji. W latach 1975 - 1982 uczestniczył wraz z Harcerskim Teatrem Lalek i Żywego Słowa „Zielony Płomień” z Hufca Poznań Stare Miasto w Festiwalu Młodzieży Szkolnej w Kielcach. Współpracował również z innymi zespołami i drużynami artystycznymi.

W latach 1985 – 1986, 1990 – 2006 był członkiem Komendy Chorągwi. W ramach tej funkcji m.in. odpowiedzialny był za działalność Komisji Historycznej, w której pracował w latach 1982 -2025, a w latach 1991 – 1996 był jej przewodniczącym. Z racji swojego wykształcenia i pracy zawodowej był koordynatorem i recenzentem wszystkich wydawnictw historycznych Chorągwi Wielkopolskiej.

W 1994 roku został członkiem Harcerskiej Rady Kultury Chorągwi Wielkopolskiej i wraz z całym zespołem współtworzył centralny program ZHP „Moje Ojczyzny” realizowany przez rzesze harcerek i

harcerzy w całej Polsce. W 1997 szefował Chorągwanemu Sztabowi Harcerskiej Służby podczas pielgrzymki Papieża Jana Pawła II do Polski.

W latach 2006 – 2010 był Przewodniczącym Rady Chorągwi Wielkopolskiej ZHP. Swoją wiedzą i doświadczeniem wspierał również działalność Muzeum Harcerstwa w Warszawie oraz Muzeum Walk Niepodległościowych w Poznaniu, będąc członkiem ich rad programowych. Był prelegentem konferencji o tematyce harcerskiej i udziału skautów w walkach o niepodległość.

Miał również duży wkład w odbudowę Pomnika Poległych Harcerzy na Malcie w Poznaniu. Swoją wiedzą wspierał członków Komitetu Odbudowy, przygotowywał opracowania graficzne oraz wykonał projekt cegiełki rozprowadzanej wśród harcerzy jako wsparcie odbudowy pomnika.

Druh Zbigniew za wieloletnią służbę i pracę wychowawczą został uhonorowany licznymi odznaczeniami, w tym Medalem Komisji Edukacji Narodowej, Odznaką „Za zasługi dla oświaty”, Krzyżem Kawalerskim, a w 2025 roku Krzyżem Oficerskim Orderu Odrodzenia Polski. W 2008 roku otrzymał również statuetkę „Dobosz Powstania Wielkopolskiego” – wyróżnienie przyznawane przez Towarzystwo Pamięci Powstania Wielkopolskiego 1918/1919 za propagowanie wiedzy o Powstaniu Wielkopolskim.

Jego wielką pasją była grafika harcerska. Był projektantem plakatów i pocztówek harcerskich, plakietek okolicznościowych. Jego „pilarczyki”, jak potocznie nazywano postacie harcerzy, które rysował pojawiały się w wielu materiałach programowych ZHP, zlotach i rajdach. Do dzisiaj zdobią dużo pomieszczeń harcerskich. W latach 80-tych w dodatku harcerskim do „Expresu Poznańskiego” publikowany był komiks jego autorstwa „Przygody zucha Kubusia”. Bardzo dumny był z przygotowania scenografii i oprawy plastycznej do programu telewizyjnego „Teleharce” emitowanego w 2003 roku.

Druh Zbigniew całym swoim życiem realizował słowa Przysiężenia Harcerskiego. W pracy z młodymi ludźmi i w codziennym działaniu dawał świadectwo, że harcerskie wartości mają sens, gdy stają się sposobem na życie.

Materiały zebrał hm. Janusz Wolski

Z przykrością zawiadamiam że **14 listopada 2025 roku odszedł na wieczną wartę druh hm Marian Mikołajski**. Urodził się 5 września 1933 roku, żył lat 92. Całe życie związany był z gostyńskim harcerstwem. Był zuchem, harcerzem a później przez wiele lat drużynowym I Drużyny Harcerskiej im. Tadeusza Kościuszki. Zasiadał we władzach Hufca Gostyń, był przewodniczącym Komisji Instruktorskiej Chorągwi oraz członkiem Centralnej Komisji Instruktorskiej ZHP. Zorganizował setki obozów, biwaków, rajdów, zlotów. Przez lata harcerskiej służby wychował kilka pokoleń zuchów i harcerzy.

"Przy innym ogniu, w inną noc, do zobaczenia znów ..."

Złożenie urny do grobu nastąpiło dnia 19 listopada 2025 r. na cmentarzu parafialnym w Gostyniu.

Henryk SQ3LMR Gostyń

REDAKCJA BIULETYNU ZASTRZEGA SOBIE PRAWO DO DOKONYWANIA SKRÓTÓW ORAZ KOREKTY NADSYŁANYCH TEKSTÓW I NIE BIERZE ODPOWIEDZIALNOŚCI ZA ICH TREŚĆ.

REDAKTOR i OPRACOWANIE TECHNICZNE: hm. BARBARA KRÓL

barbara.krol@zhp.net.pl, basia_krol@o2.pl